

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

Sustav ranog upozoravanja u slučaju pojave novih psihoaktivnih tvari u Republici Hrvatskoj

Lidija Vugrinec, načelnica Odjela Nacionalne informacijske jedinice za droge
i poslove međunarodne suradnje pri Uredu za suzbijanje zlouporabe droga
Vlade Republike Hrvatske
Zagreb, 19. travnja 2011.

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

Sadržaj prezentacije

- ❖ Usklađivanje s pravnom stečevinom EU
- ❖ Hrvatski model
- ❖ Aktivnosti hrvatskog sustava ranog upozoravanja
- ❖ Zanimljivi slučajevi iz EU
- ❖ Zakonska kontrola droga u RH
- ❖ “Nove” droge pod zakonskom kontrolom u RH
- ❖ Perspektiva daljnjeg razvoja

Usklađivanje s pravnom stečevinom EU

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

Vijeće Europske unije (EU):

- ❖ Zajednička akcija o razmjeni informacija, procjeni rizika i kontroli novih sintetičkih droga (1997.)
- ❖ Odluka Vijeća o razmjeni informacija, procjeni rizika i kontroli novih psihoaktivnih tvari* (2005.)
  - Prikupljanje kvalitativnih informacija o novim psihoaktivnim tvarima koje se pojavljuju na europskoj sceni droge i brzu reakciju
  - Procjenu mogućih rizika koje nove psihoaktivne tvari mogu predstavljati za zdravlje korisnika i društvo
  - Širenje upozorenja i općenito jačanje mjera smanjenja štete
  - Zakonsku kontrolu i smanjenje dostupnosti novih opasnih psihoaktivnih tvari
  - Smanjenje negativnog zdravstvenog i društvenog utjecaja novih psihoaktivnih tvari na korisničku populaciju
  - Sprječavanje širenja nove pojave na europskoj razini
- ❖ Odluke Vijeća o zakonskoj kontroli određenih psihoaktivnih tvari

* Službeni list L 127, 20/05/2005, P 0032 – 0037

Hrvatski model

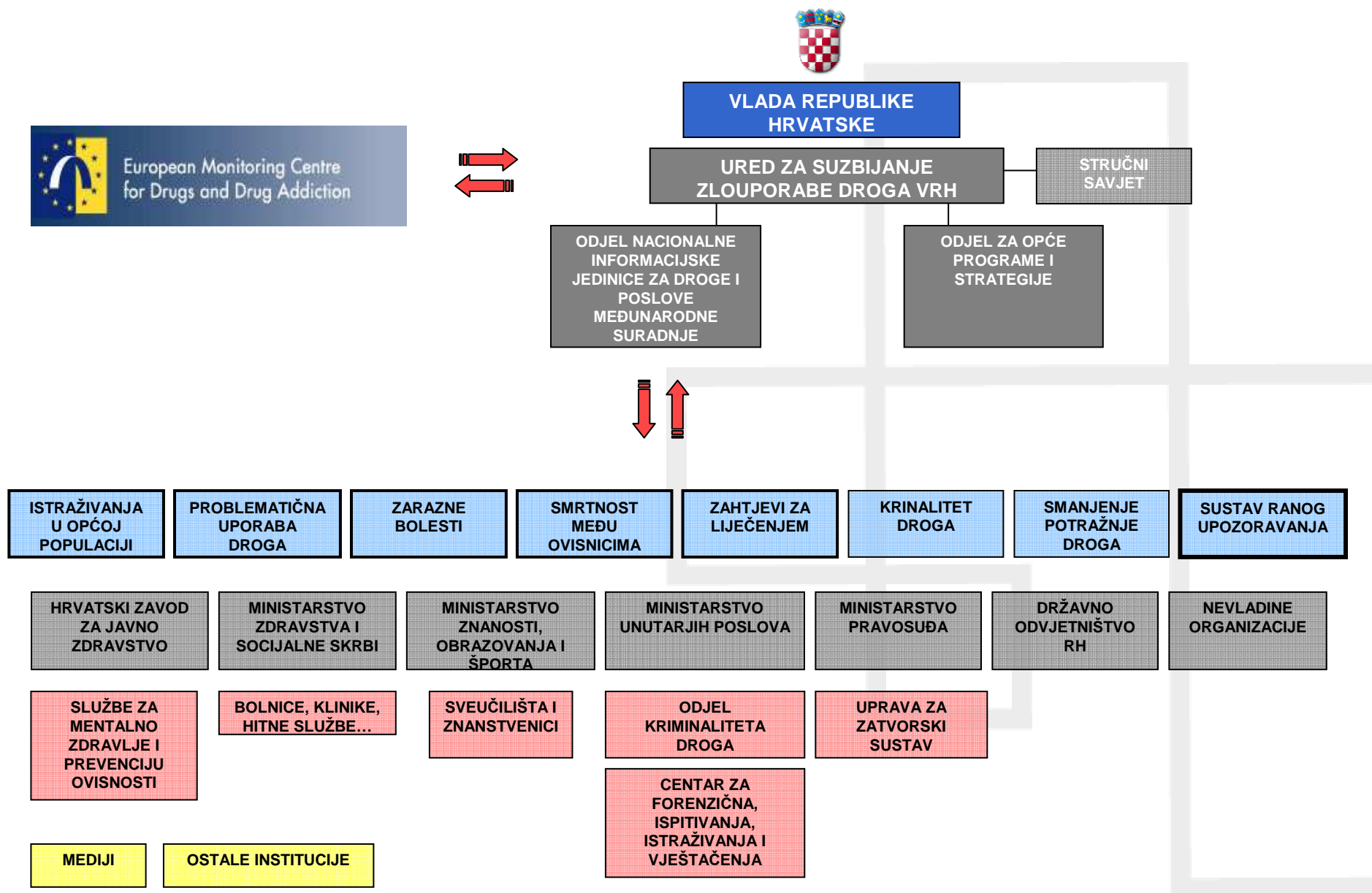
URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

- ❖ Zemlje članice EU dužne su uspostaviti nacionalni sustav ranog upozoravanja
- ❖ Vlada Republike Hrvatske je 2007. usvojila Protokol o sustavu ranog upozoravanja u slučaju pojave novih psihoaktivnih tvari u RH
  - = *acquis communautaire*
    - Osnova za ustroj mehanizama za otkrivanje novih tvari, komunikaciju i razmjenu informacija na nacionalnoj razini, ali i s nadležnim tijelima EU
    - Doprinos daljnjem razvoju Nacionalnog informacijskog sustava za droge, jačanjem partnerskih odnosa između nadležnih subjekata

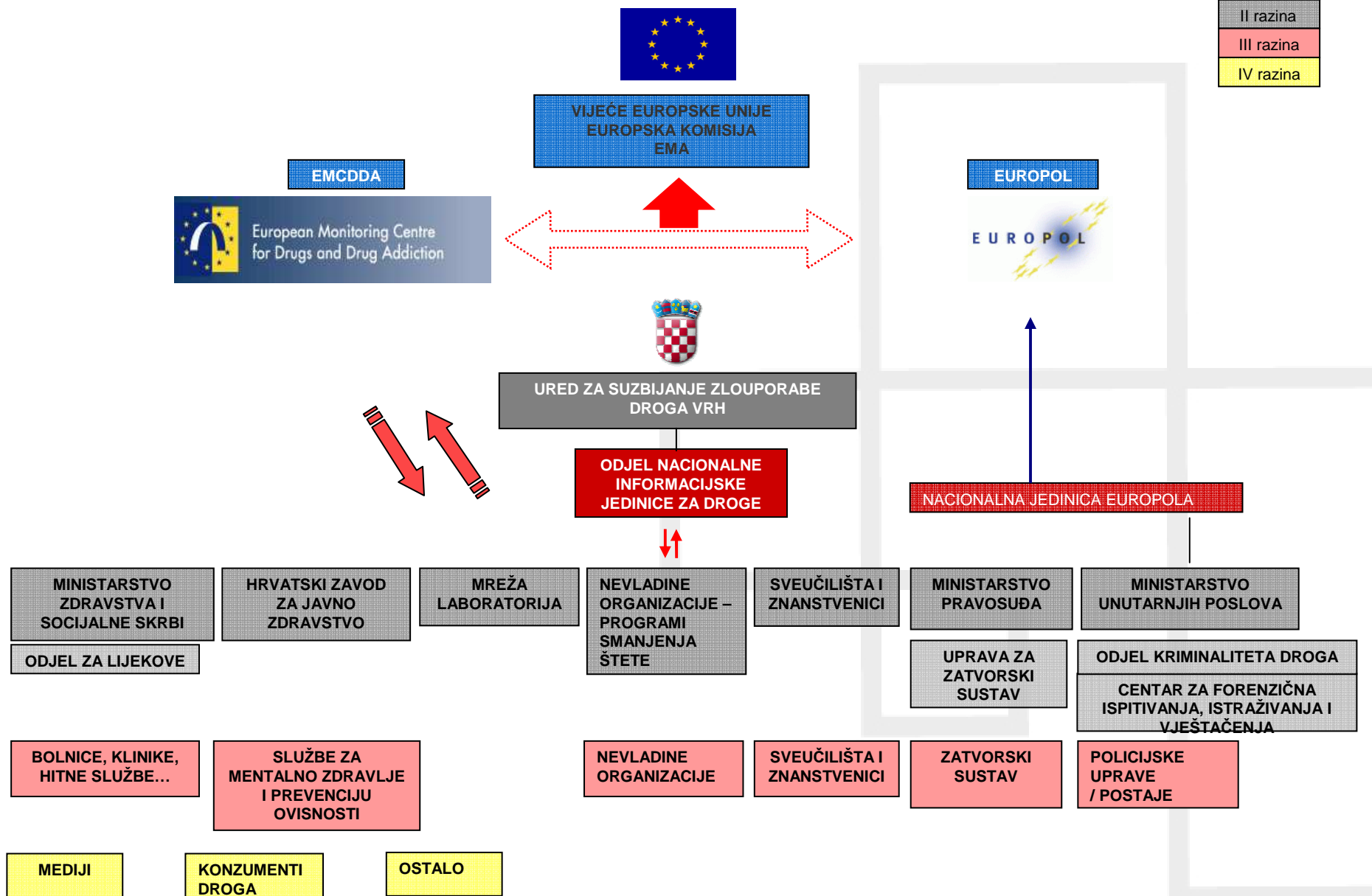
* Sjednica VRH održana 2. studenog 2007.

Organizacijska shema partnera u Nacionalnom informacijskom sustavu za droge u Republici Hrvatskoj

Organizacijska shema partnera u Sustavu ranog upozoravanja u Republici Hrvatskoj

EU razina
I razina
II razina
III razina
IV razina

Aktivnosti hrvatskog sustava ranog upozoravanja

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

- ❖ Prosljeđivanje relevantnih informacija – redovno i ad hoc
- ❖ Prikupljanje informacija (obrazac)

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za suzbijanje zlouporabe droga

Obrazac za potrebe prikupljanja podataka u okviru Sustava ranog upozoravanja u slučaju pojave novih psihoaktivnih tvari u RH

Za potrebe identificiranja novih psihoaktivnih tvari i izvještavanja Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) o pojavi novih tvari u RH, a u okviru djelokruga Vašeg posla, molimo da odgovorite na sljedeća pitanja:

1. Osobni podaci	Ime i prezime: _____ Institucija/organizacija: _____ Datum: _____
2. Jeste li u posljednjih mjesec dana primijetili pojavu neke nove psihoaktivne tvari?	a) Ne b) Da (navesti ime tvari i/ili učini naziv) _____
3. Ukoliko je odgovor na 2. pitanje pozitivan, molimo navedite način konzumiranja nove tvari	a) Intravenozno b) Pušenjem c) Oralno (jedenjem/pijenjem) d) Ušmrkavanjem e) Nepoznato f) Neki drugi način (navesti koji) _____
4. Ukoliko je odgovor na 2. pitanje pozitivan, molimo navedite gdje je dostupna nova psihoaktivna tvar	a) Internet b) Javno mjesto otvorenog tipa (park, ulica...) c) Javno mjesto zatvorenog tipa (klub, kafić...) d) Trgovine i smartshopovi e) ostalo (navesti gdje) _____

¹ Novom psihoaktivnom tvari smatra se tvar koja se ne nalazi u Popisu opojnih droga, psihotropnih tvari i biljaka iz kojih se može dobiti opojna droga te tvari koje se mogu uporabiti za izradu opojnih droga (NN 04/09) niti u Dopuni popisa opojnih droga, psihotropnih tvari i biljaka iz kojih se može dobiti opojna droga te tvari koje se mogu uporabiti za izradu opojnih droga (NN 02/10), niti u izmjenama i dopunama Popisa droga, psihotropnih tvari i biljaka iz kojih se može dobiti droga te tvari koje se mogu uporabiti za izradu droga (NN 19/11).

5. Jeste li u posljednjih mjesec dana primijetili promjene u dostupnosti određene (ranije poznate ili nove) psihoaktivne tvari?	a) Ne b) Da (navesti tvar i opisati povećanje dostupnosti) _____
6. Jeste li u posljednjih mjesec dana primijetili promjene u konzumiranju ranije poznatih psihoaktivnih tvari?	a) Ne b) Da (opisati) _____
7. Jeste li primijetili prisutnost određenih nečistoća u psihoaktivnim tvarima (npr. kao što je bio slučaj s prisutnošću olova ili staklene prašine u kanabisu u EU)?	a) Ne b) Da (opisati) _____
8. Dodatan komentar ili druga važna informacija	_____

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

Aktivnosti hrvatskog sustava ranog upozoravanja

- ❖ Redovni sastanci Radne skupine za Sustav ranog upozoravanja i ad hoc stručni sastanci u hitnim slučajevima
- ❖ Informiranje - letak
  - web stranica
  - komunikacija s medijima
- ❖ Sudjelovanje na stručnim skupovima (godišnji sastanak službi za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti) i javnim tribinama (predavanje u XVIII gimnaziji, Zagreb)
- ❖ Istraživanje tržišta droga u Republici Hrvatskoj (u suradnji s ERF-om) - pored dostupnosti i cijena ilegalnih droga, ispitat će se pojavnost novih psihoaktivnih tvari u Hrvatskoj, njihova dostupnost, cijene i razlozi uzimanja istih

Zanimljivi slučajevi iz EU (1)

Staklena prašina na kanabisu (UK, svibanj 2007.)

- ❖ “Oštra trava” (*engl. grit weed*) nastaje kontaminacijom stabljika kanabisa staklenom prašinom u ranijoj fazi proizvodnje
- ❖ Staklo se nanosi na biljku u obliku spreja koji sadrži reflektirajuće tvari kakve se nalaze u bojama za obilježavanje prometnica te se na taj način impregnira u još rastuće listove
- ❖ Takva biljka ne samo da izgleda normalno, već i vrlo zdravo
- ❖ Motiv: povećanje težine
- ❖ Veličina staklenih čestica od 0.02-0.3 mm
- ❖ Rizik za zdravlje 0.015 mm u promjeru

WARNING

Nationwide Cannabis Contamination
cut bud can cut lungs and seriously harm
A fine gritty like substance has been added to herbal CANNABIS
all across the country and parts of europe.
This contamination could potentially cause permanent damage to a persons lung and possibly cause FATALITIES

This is what to look out for
Some people have so far claimed to cough up blood since the outbreak of the

GRIT

WEED

HOW TO TEST FOR CONTAMINATION

To test for contaminated Cannabis.
Lick your finger and lightly press down on the buds.
Lick your finger again and if it is gritty it is CONTAMINATED

DONT BUY IT - DO NOT SMOKE IT

This is the only way dealers will stop selling this UNPURE Cannabis.

Produced, promoted and printed by The Legalise Cannabis Alliance
PO Box 198, Norwich, Norfolk, NR3 3WB
<http://www.lca-uk.org>

For more information see <http://www.ukcia.org>

Zanimljivi slučajevi iz EU (2)

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

Nečistoće u kanabinoidima

- ❖ U proizvodima kanabisa često se nalaze razne nečistoće poput pesticida, jajašca insekata, plijesni i sl.

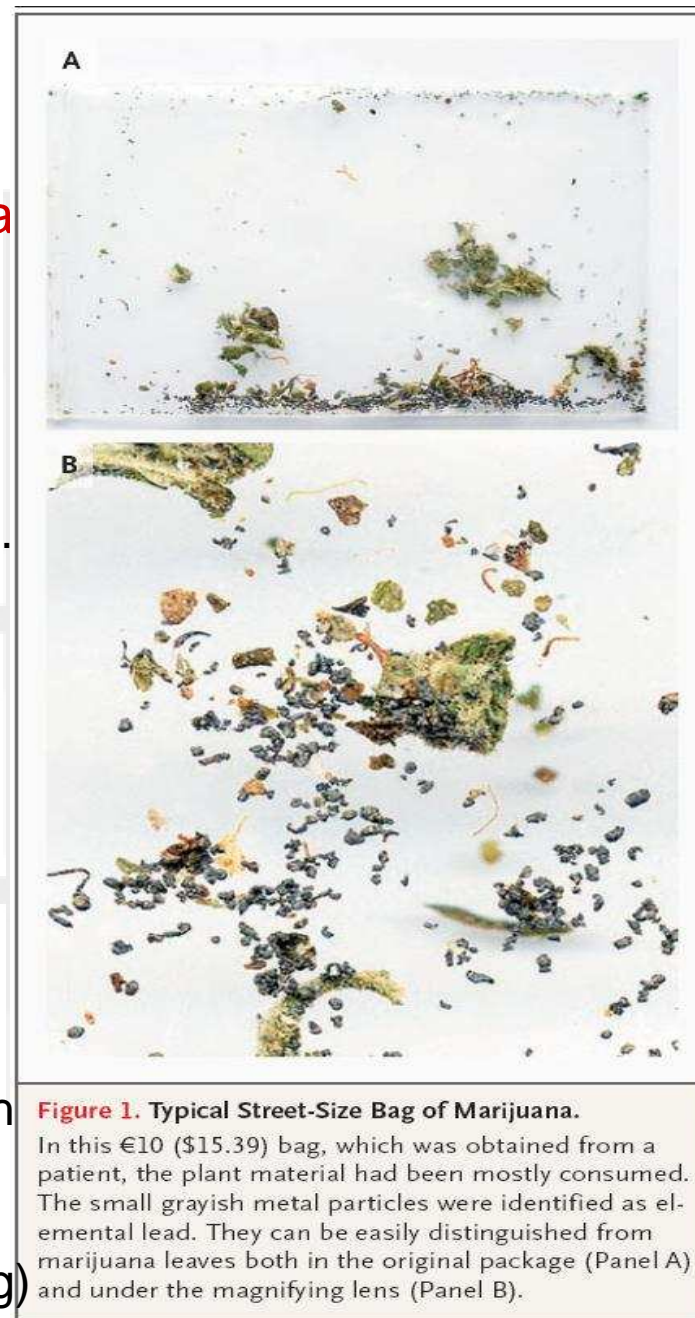
- ❖ *Soap bar* – onečišćeni hašiš iznimno loše kvalitete i niske cijene; sadrži razna ulja, dizel gorivo, pčelinji vosak, kanu, plastiku, gumu, ljepljivo, terpentini, vazelin, lijekove (npr. katamin koji se primjenjuje u veterini) itd.

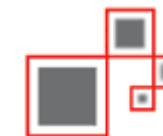
Zanimljivi slučajevi iz EU (3)

Trovanje uslijed olovom kontaminiranog kanabisa
(Austrija – Njemačka, prosinac 2007.)

- ❖ U razmaku od nekoliko mjeseci, u bolnicama na uže području Njemačke i Austrije zaprimljen je određen broj pacijenata s klasičnim simptomima trovanja olovom: grčevi u trbuhu, mučnina, anemija ...
- ❖ Nisu mogli pronaći izvor olova
- ❖ Tek nakon 8 tjedana utvrđen je zajednički obrazac: mladi pacijenti, nezaposleni ili studenti, povijest pušenja, piercing na tijelu, **konzumenti marihuane**
- ❖ Ispitano je nekoliko uzoraka konzumiranog kanabisa u kojem je pronađeno olovo
- ❖ Policija je započela kriminalističku istragu, dok su zdravstvene ustanove pokrenule anonimni program testiranja konzumenta kanabisa
- ❖ U razdoblju od 2 tjedna testirano je 145 osoba od kojih je čak kod 95 ispitanika pronađena veća ili manja razina olova u krvi
- ❖ Kontaminirano radi povećanja težine (10%; € 1000/kg)

Zanimljivi slučajevi iz EU (4)

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

Levamisol u kokainu

- ❖ Levamisol je veterinarski anti-parazitski preparat, a u prošlosti je također korišten u humanoj medicini kao imunostimulans
- ❖ Tijekom 2009. sve se učestalije pojavljuju znatne količine levamisola u zaplijenjenom kokainu
- ❖ U SAD-u je levamisol pronađen u preko 70% analiziranih uzoraka zaplijenjenog kokaina
- ❖ Potvrđeno je da izaziva zdravstvene komplikacije, od kojih je najopasnija agranulocitoza (hematološko stanje koje uključuju ozbiljnu *leukopeniju* – pad bijelih krvnih stanica koji može dovesti do teških infekcija)
- ❖ Stoga je EMCDDA u rujnu 2009. preko EU Sustava za rano upozoravanje izdao upozorenje, zajedno s upitnikom koji su popunile 22 zemlje članice EU – uočen je porast postotka kokaina onečišćenog kokainom diljem Europe

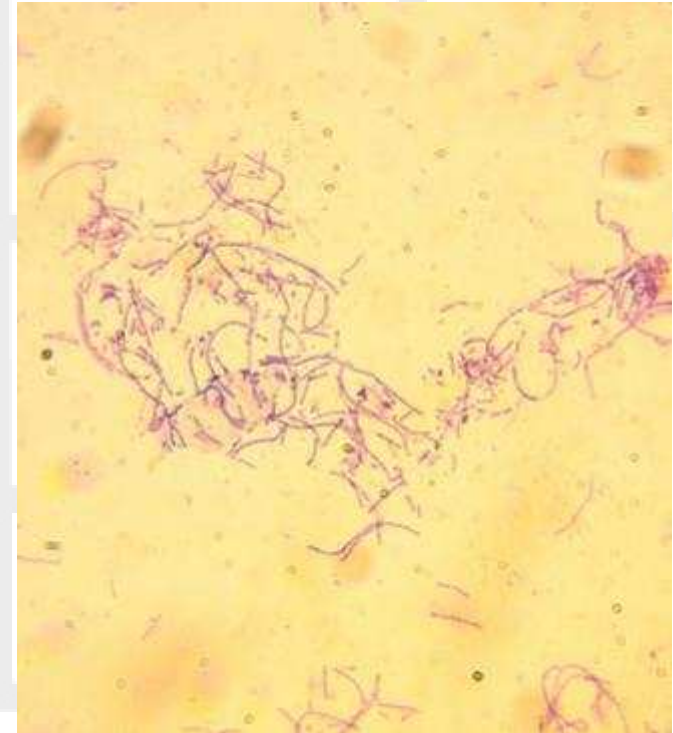

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

Zanimljivi slučajevi iz EU (5)

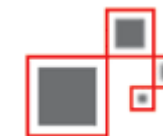
Antraksom zaražen heroin
(Velika Britanija – Njemačka, 2009.-2010.)

- ❖ Bakterijska infekcija koju uzrokuje *Bacillus anthracis*
- ❖ Najčešće se javlja kod domaćih i divljih životinja u Aziji, Africi i dijelovima Europe
- ❖ Zaraza kod ljudi se javlja rijetko
- ❖ 3 oblika ljudske zaraze: preko kože (95%), inhalacijom i gutanjem
- ❖ Heroinski ovisnici u Velikoj Britaniji su krajem prošle i početkom ove godine bili suočeni s potencijalno smrtonosnom epidemijom antraksa
- ❖ Preko 20 umrlih u Velikoj Britaniji, 1 u Njemačkoj
- ❖ Uzrok: heroin ili agent za miješanje s heroinom je kontaminiran sporama antraksa najvjerojatnije tijekom proizvodnje ili rukovanja
- ❖ U RH je također izdano upozorenje te su nadležna tijela radi zaštite policijskih i zdravstvenih djelatnika, ali i opće populacije, izradila protokol o rukovanju s potencijalno zaraženom drogom

Zanimljivi slučajevi iz EU (5)

Antraksom zaražen heroin

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
- Utemeljen 1893 -

ROCKEFELLEROVA 7, 10000 ZAGREB, TELEFON: (01) 48 63 222, FAX: 46 83 002, p.p. 161

SLUŽBA ZA EPIDEMIOLOGIJU	Telefon	(01) 48 63 004	SLUŽBA ZA ČISTI IZOLIRANJE	Telefon	(01) 48 63 012
SLUŽBA ZA EPIDEMIOLOGIJU	Telefon	(01) 48 63 005	SLUŽBA ZA EPIDEMIOLOGIJU (ZARAZNE)	Telefon	(01) 48 63 007
SLUŽBA ZA EPIDEMIOLOGIJU	Telefon	(01) 48 63 007	SLUŽBA ZA ZDRAVSTVENI ENCIKLOPEDIJ	Telefon	(01) 48 63 007
SLUŽBA ZA EPIDEMIOLOGIJU	Telefon/Faks	(01) 48 63 010	SLUŽBA ZA ZDRAVSTVENI ENCIKLOPEDIJ	Telefon	(01) 48 63 007
ODJEL ZA VIŠIŠKOLIJU	Telefon/Faks	(01) 48 63 007	ODJEL ZA KONTROLU UČINA	Telefon/Faks	(01) 48 63 006
SLUŽBA ZA SOCIJALNU MEDICINU	Telefon/Faks	(01) 48 63 011	ODJEL ZA GOSPODARSTVENIPOSUJE	Telefon/Faks	(01) 48 63 000

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
SLUŽBA ZA EPIDEMIOLOGIJU ZARAZNIH BOLESTI

UPUTE ZA ZAŠTITU OD MOGUĆEG IZLAGANJA SLUŽBENIH OSOBA SPORAMA ANTRAKSA PRI RADU

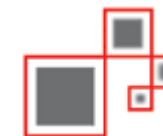
Što je antraks

Antraks je pretežno bolest životinja, krava, ovaca i dr., uzrokovana bakterijom *Bacillus anthracis* koja izaziva jake kožne upale, gnojenje i čireve, koji puta i opću krvnu bolest ili oboljenje pluća. Kod nas je poznata kao *bedrenica* u životinja, a kao *crni pršt* kod ljudi. Ljudi se mogu zaraziti u kontaktu s bolesnima životinjama najčešće preko kože (ruku ili dr.) ili sluznica (oko, nos i dr.) osobito ako na koži postoje svježe ozljede, te rijetko udisanjem ako bi došlo do izlaganja prašini u kojoj se nalaze uzročnici ili dijelovi oboljelih životinja na primjer u preradi vune, kože i sl. Uzročnici antraksa su u vanjskoj sredini vrlo otporni, jer stvaraju tzv. spore i mogu se naći godinama u okolišu, u tlu i zemlji na mjestima onečišćenima od bolesnih ili uginulih (zakopanih) životinja. Postoji i mogućnost zaraze ako bi se konzumiralo meso bolesnih životinja, s teškim oštećenjima probavnih organa (u ovom slučaju to nije aktualno). Vrijeme od izlaganja do nastanka bolesti je razmjerno kratko, najčešće 2 dana, najdulje do 7 dana, rijetko i iznimno dulje od toga. Bolest se ne prenosi među ljudima u uobičajenim društvenim okolnostima uz osnovno održavanje higijene.

Zaštita ljudi od ove bolesti leži prvenstveno u skrbi za zdravlje domaćih životinja i u odgovarajućim sigurnosnim mjerama u preradi životinjskih koža, vune i sl. Stoga je u našoj zemlji ta bolest u ljudi posve rijetka, i to isključivo kao kožni oblik među ljudima koji se u seoskim domaćinstvima bave stokom, a nakon svakog takvog slučaja u ljudi, veterinarska služba poduzima sve potrebne mjere da se na tom mjestu prekine obolijevanje među životinjama i da se oboljele životinje na siguran način uklone i uzročnici ne dospiju u okoliš.

U vezi nedavnih slučajeva oboljenja od antraksa osoba koje su uzimale drogu, smatra se da je tu došlo do onečišćenja uzročnicima antraksa zbog nehigijenskih uvjeta proizvodnje, transporta, čuvanja ili uporabe.

Zanimljivi slučajevi iz EU (6)

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

“Lažni kokain”
(Ženeva, Švicarska, prosinac 2009.)

- ❖ Sveučilišna bolnica zaprimila 5 muških osoba zbog intoksikacije heroinom
- ❖ 1 osoba je umrla
- ❖ Otkriveno kako su svi pacijenti povremeni konzumenti kokaina
- ❖ Prije događaja kupili su “kokain” od kojeg su se predozirali nakon ušmrkavanja tvari
- ❖ Probudili su se u bolnici nakon što su primili nalokson
- ❖ Kod 3 osobe pronađena je sporna tvar:
bijeli heroin visoke čistoće, netipične boje i izgleda
- ❖ Na švicarsko-talijanskoj granici uhićena osoba sa sličnom tvari (uhićeni je mislio da krijumčari kokain)

Zakonska kontrola u RH

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

- ❖ Pri Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi ustrojeno je Povjerenstvo za izradu Popisa droga, psihotropnih tvari, biljaka iz kojih se mogu dobiti droge i tvari koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji droga:
  - usklađivanje Popisa s Odlukama Vijeća o zakonskoj kontroli određenih psihoaktivnih tvari na razini EU
  - slijedom informacija dobivenih od Sustava ranog upozoravanja vrši procjenu rizika na nacionalnoj razini kao temelj za donošenje odluke o potrebi stavljanja određene tvari pod zakonsku kontrolu
  - obavlja tehničke pripreme vezane uz izmjene i dopune Popisa
  - raspravlja o novim pojavama i drugim aktualnim pitanjima te daje preporuke modalitetima kontrole (primjer: sredstva dopinga)

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

“Nove” droge pod zakonskom kontrolom u RH

❖ PMMA, 2- C-1, 2-C-T-2, 2-C T-7, TMA-2 + Salvia divinorum, Tabernanthe iboga, Ibogain (NN 43/08)

Salvia divinorum

(c) Azarius

Tabernanthe iboga

Ibogain

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

“Nove” droge pod zakonskom kontrolom u RH

- ❖ PMMA, 2- C-1, 2-C-T-2, 2-C T-7, TMA-2 + Salvia divinorum, Tabernanthe iboga, Ibogaine (NN 43/08)
- ❖ parafluoramfetamin (NN 50/09)
- ❖ mefedron (NN 02/10)

❖ **NOVO!**
(NN 19/11)

KANABINOIDI

CP 47,497
HU-210
JWH-015
JWH-018
JWH-019
JWH-073
JWH-073, metilni derivat
JWH-081
JWH-122
JWH-200
JWH-210
JWH-250
JWH-398

FENETILAMINI

4-metilamfetamin
nafiron

KATINONI

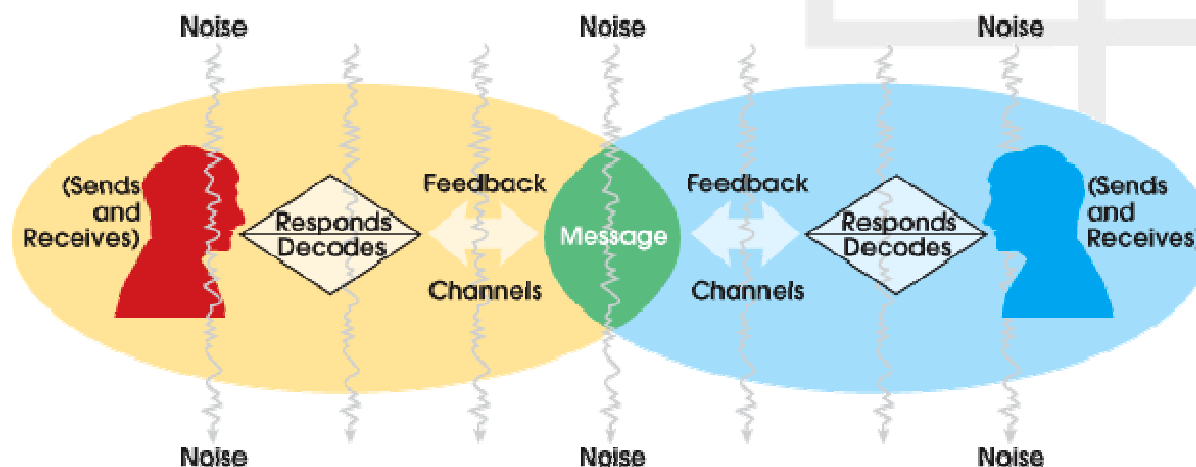
butilon
flefedron
3-fluormetkatinon
MDPV
metilon

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

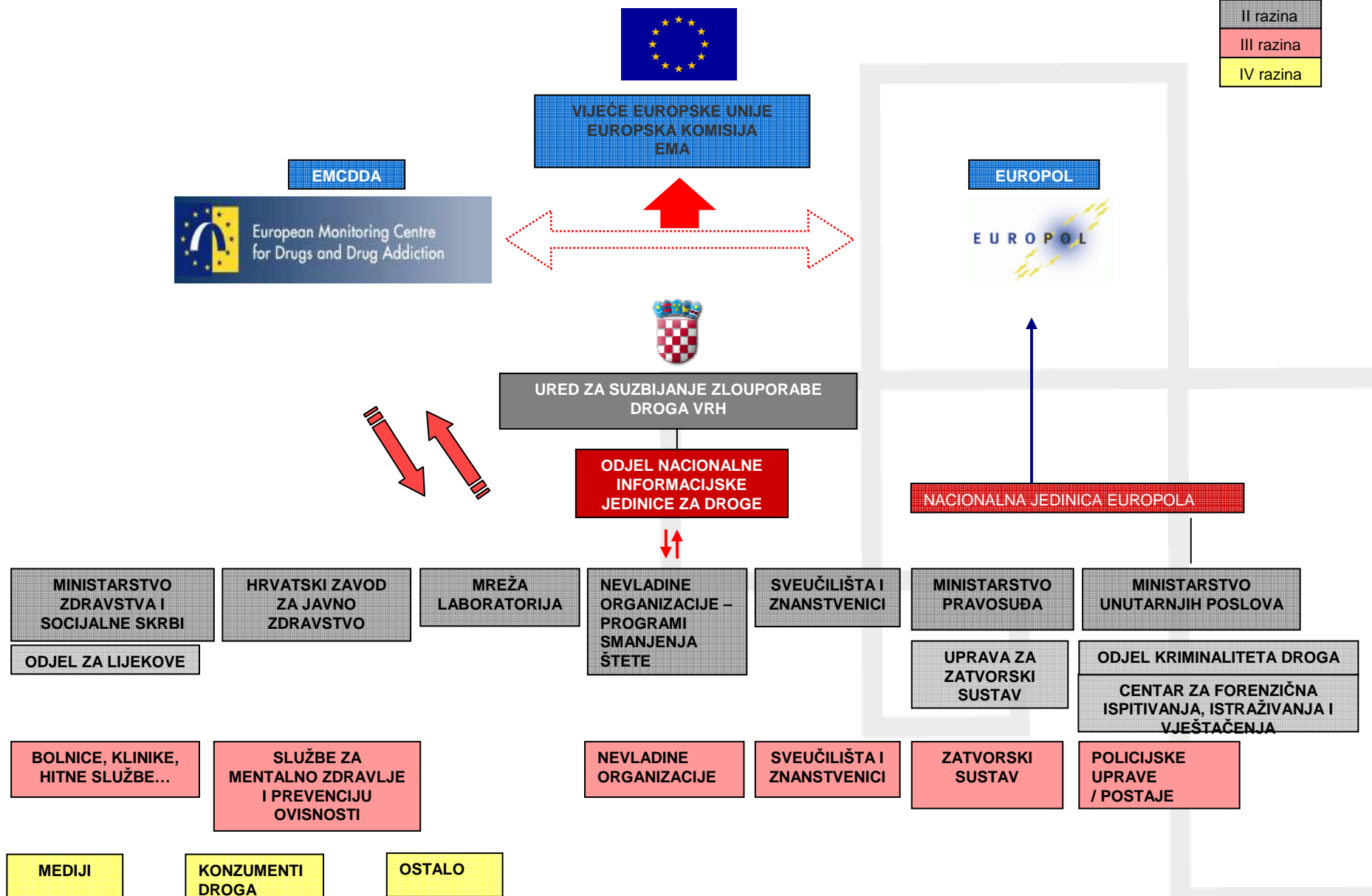
Planovi za unaprjeđenje hrvatskog sustava ranog upozoravanja tijekom 2011

- ❖ Nadležna ministarstva i institucije bi trebali izgraditi podsustave u okviru svojih nadležnosti (III & IV razina)
  - osnivanje fokus grupa
  - popunjavanje upitnika (kvartalno)
- ❖ Aktivirati “forum” na web stranici Ureda
- ❖ Bolja suradnja s organizacijama civilnog društva
- ❖ **Komunikacija mora biti dvosmjerna!!!**

Organizacijska shema partnera u Sustavu ranog upozoravanja u Republici Hrvatskoj

EU razina
I razina
II razina
III razina
IV razina

URED ZA
SUZBIJANJE
ZLOUPORABE
DROGA

Zahvaljujem na pozornosti!

lidija.vugrinec@uredzadroge.hr